

Висновки. В Україні з кожним роком збільшується кількість косметичних марок, котрі виготовляють справді якісну і екологічну косметику та засоби побутового споживання за доступною ціною, які не поступаються європейським брендам. В просторах інтернету все частіше й частіше можна побачити, що українські дизайнери створюють одяг з екоматеріалів, який мало відрізняється від сучасних принципів моди і у якому споживач зможе відчувати себе стильно і комфортно. В соціальних мережах пропагандуються акції на захист навколишнього середовища та тваринного світу, котрі підтримують не лише українські бренди, а й світові.

1. Біо, еко, органік... Мода чи необхідність? // Офіційний сайт Unian.ua // [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.unian.ua/health/worldnews/646635-bio-eko-organik-moda-chi-neobhidnist.html>
2. Що таке еко хутро і чому за ним майбутнє // Офіційний сайт Vogue.ua // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://vogue.ua/ua/article/fashion/chto-takoe-eko-meh-i-pochemu-za-nim-budushchee.html>
3. Свідомі бренди і як вони беруть природу // Офіційний сайт Anywellmag.com // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://anywellmag.com/uk/usvidomlenist/planeta-ta-ekologija/svidomi-brendy-ta-pryroda>
4. Топ-8 українських б'юті-брендів, які не поступаються закордонним // Офіційний сайт Cosmo.com.ua // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.cosmo.com.ua/top-7-ukrainskih-byut-brendv-yak-ne-postupayutsya-zakordonnim

УДК 336.77:331.522

Коробчук Т. І., к.е.н., доцент,

Мостовенко Н. А., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

СУТНІСТЬ ТА ПЕРЕВАГИ БАНКІВСЬКОГО СТРАХУВАННЯ КРЕДИТІВ

У статті проаналізовано динаміку обсягів кредитів вітчизняної банківської системи, розраховано її прогнозне значення. Виявлено закономірність у страхуванні кредитів через страхування кредитних ризиків. Обґрунтовано поняття банківського страхування кредитів як складової механізму взаємодії банків і страхових компаній, встановлено його переваги.

Ключові слова: банки, страхові компанії кредити, кредитні ризики, страхування банківського кредиту.

Коробчук Т. І., Мостовенко Н. А.

ESTABLISHMENT AND BENEFITS OF BANKING INSURANCE OF LOANS

The article substantiates the necessity of using methods of distribution of risk from credit activity between participants of a financial transaction. The author analyzes the credit activity of the domestic banking system, calculates the dynamics of the volume of loans of the domestic banking system, its predictive value. The regularity of insurance of loans through insurance of credit risks is revealed. The concept of bank insurance of loans as a complex of insurance services on the one hand and the component of the mechanism of interaction between banks and insurance companies on the other is substantiated, its advantages are established.

Key words: banks, insurance company's loans, credit risks, bank loan insurance.

Коробчук Т. І., Мостовенко Н. А.

СУЩНОСТЬ И ПРЕИМУЩЕСТВА БАНКОВСКОГО СТРАХОВАНИЯ КРЕДИТОВ

В статье проанализирована динамика объемов кредитов отечественной банковской системы, рассчитано ее прогнозное значение. Выявлена закономерность в страховании кредитов через страхование кредитных рисков. Обосновано понятие банковского страхования кредитов как составляющей механизма взаимодействия банков и страховых компаний, установлено его преимущества.

Ключевые слова: банки, страховые компании кредиты, кредитные риски, страхование банковского кредита.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Як відомо, результати саме кредитної діяльності формують значну частку доходів вітчизняних банків, що в свою чергу свідчить про їх роль та місце на фінансовому ринку та характеризує стабільність економіки. Висока ризиковість цього виду діяльності обумовлює використання способів розподілу ризику між іншими учасниками фінансової операції. Одним із таких способів є перенесення ризиків на страхову компанію. Страхова компанія для банку є дуже цінним партнером, адже придбання поліса страхування банківських ризиків є вектором оптимізації роботи банківської установи. Тому така взаємодія банку зі страховою компанією забезпечує результативність пошуку

ресурсів на фінансових ринках, тим самим забезпечуючи йому ефективність функціонування.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Проблеми страхування кредитних ризиків і його необхідність вивчались у наукових працях В. Базилевича, Н. Внукової, О. Василика, В. Зубарева, І. Пріхно, С. Реверчука Р. Тиркала, В. Фурмана.

Процеси організації страхування банківських ризиків досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, такі як О. Г. Кузьменко [2], Р. В. Пікус та Г. І. Олійник [3], Я. І. Чайковський [5] та ін.

Проте, зважаючи на подальший розвиток діяльності банків та страхових компаній та форм їх співпраці, чимало питань потребує подальших теоретичних і практичних досліджень.

Цілі статті: визначення сутності банківського страхування кредитів і його переваг в умовах функціонування ринку банківських послуг.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У 2017 році банківський сектор демонстрував поступове відновлення – після понад трирічної кризи практично всі ключові показники роботи банків мали позитивну динаміку. Майже завершилось очищення сектору, поступово відновлюється кредитування населення і бізнесу (рис. 1).

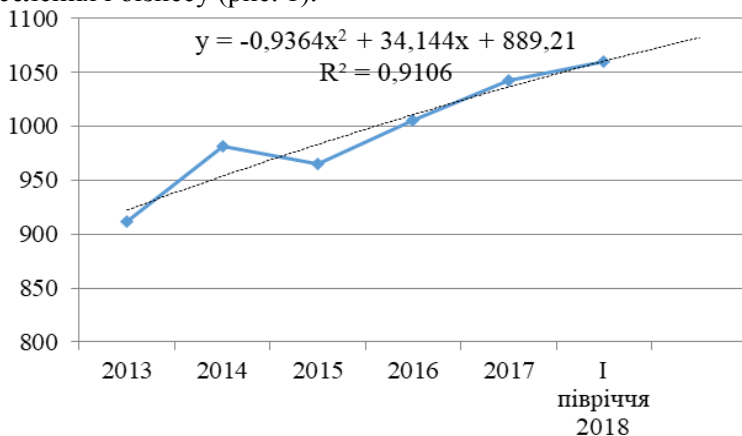

Рис.1. Обсяги виданих кредитів банками України, млрд. грн.
Примітка. Розраховано авторами за даними НБУ

Відновлення кредитування почалося з роздрібного сегменту, де впродовж усього року спостерігалось бурхливе зростання. Корпоративне гривневе кредитування в більшості банків, окрім Приватбанку, почало відновлюватися з II півріччя 2017 року. Запровадження нових правил оцінки кредитного ризику та перехід банківської системи на міжнародну практику визначення непрацюючих кредитів дали змогу оцінити реальний рівень NPL в Україні. Частка непрацюючих кредитів усіх груп банків, окрім Приватбанку та банків із державним російським капіталом, знижувалася після запровадження нових правил оцінки кредитного ризику [1].

Як бачимо з рис. 1, за п'ять останніх років обсяг виданих кредитів значно зріс – на 148,48 млрд. грн. (16,3%). Найбільше зростання відбулось у 2014 році – на 7,6%. Визначена тенденція (поліноміальна залежність) дозволяє розрахувати прогноз обсягу банківських кредитів на 2019 рік. Він становитиме 1082,33 млрд. грн.

На початок 2018 року в Україні працювали 82 платоспроможних банки. У 2017 році вперше від початку кризи зросла частка банків із приватним капіталом, незважаючи на виведення з ринку двох середніх за розміром активів банків у першій половині року. Роль приватних вітчизняних банків посилилася через активне кредитування та купівлю кількох банків у іноземних власників. У той же час, державні банки також продовжували нарощувати свою частку на ринку. Суттєво змінилася структура чистих кредитів у розрізі груп. Головний драйвер – зростання роздрібного кредитування та скорочення чистих гривневих кредитів Приватбанку (на 79,5%) через формування резервів за кредитами компаніям, пов'язаним із його попередніми акціонерами.

Сприятливі макроекономічні умови та відсутність помітних потрясінь забезпечили стабільну роботу банківського сектору і у I півріччі 2018 року. За цей час рівень системних ризиків майже не змінився, хоча, за оцінками НБУ, знизилися кредитний ризик та ризик прибутковості банківського сектору, а юридичний ризик лишається незмінно високим [1].

Як відомо, одним із способів забезпечення кредитів є страхування. Сьогодні на ринку є безліч різних видів і програм

страхування, які передбачають відшкодування страховиком коштів, у разі якщо позичальником не виконуються на належному рівні боргові зобов'язання по кредиту, або не здійснюється погашення відсотків. Метою такого страхування є зменшення або усунення кредитного ризику і захист інтересів продавця або кредитора у разі неплатоспроможності боржника чи несплати боргу з інших причин. Хоча направлене кредитне страхування на захист банківських установ від можливих проблем з позичальниками, але здійснюється цей захист за рахунок саме позичальника. Кредитні ризики мінімізуються або зовсім усуваються, і, таким чином, забезпечується фінансова безпека кредитора. А для оптимізації кредитно-страхових відносин потрібна більш тісна взаємодія між банківською і страховою системами, бо загалом, у страхуванні кредитів максимально зацікавлені великі фінансові компанії.

Сучасний стан страхування кредитних ризиків проаналізовано в табл. 1.

Таблиця 1

Показники страхування кредитів, млн. грн.

Роки	2013	2014	2015	2016	2017	I півріччя 2018
Чисті страхові премії	684,0	388,2	200,2	505,7	334,7	224,8
У % до загальної суми страхових премій	3,17	2,09	0,90	1,91	1,17	1,34
Чисті страхові виплати	98,8	60,0	302,6	1101,7	261,3	56,3
У % до загальної суми страхових виплат	2,16	1,23	3,98	12,87	2,55	0,96

Примітка. Розраховано авторами на основі даних джерела: [4]

Як бачимо з табл. 1, існує певна закономірність у страхуванні кредитів: до 2016 року страхові премії зменшувались, у 2016 році вони зросли майже вдвічі, а в наступні роки знову зменшились. Приріст чистих страхових премій за 2016 рік (+18,4%) відбувся, зокрема, за рахунок суттєвого збільшення страхування кредитів (+152,6%). Збільшення чистих страхових виплат за 2016 рік (+12,6%) відбулося за рахунок суттєвого збільшення чистих страхових виплат за договорами страхування кредитів на 799,1 млн. грн.

Законодавством України передбачено три види страхування кредитних ризиків: страхування кредитів; страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту; страхування виданих гарантій (порук) та прийнятих гарантій. Кожна з форм має свої переваги і недоліки, їх реалізація вимагає певних зусиль, в тому числі з обґрунтування перед кредитором і перед боржником необхідності їх використання [5].

Звичайно, міжнародна практика використовує значно більше видів страхування кредитних ризиків: страхування товарних кредитів, страхування фінансових (грошових кредитів), страхування нерухомих об'єктів і предметів іпотеки переданих у заставу тощо. Для іпотечних кредитів досить поширеною стає ситуація обов'язкового страхування майна тільки в акредитованих банком страховиків. Майбутньому позичальникові пропонується на вибір декілька акредитованих страхових компаній, а в гіршому випадку – одна, з якою він зобов'язаний укласти договір страхування. Відсутність чітких параметрів відбору банками страхових компаній знижує конкуренцію на ринку й ущемляє інтереси не тільки страхових компаній, але й клієнтів банку [2].

Р. Пікус та Р. Олійник [3, с. 98] вважають, що світова фінансова криза, хоч і спонукала страхові компанії та банки до пошуку альтернативних джерел отримання доходів, інертність національного сегменту банківського страхування не дала можливостей для його прогресивного подальшого розвитку.

Ні для кого не секрет, що страхова справа в Україні відстає у розвитку від вітчизняної банківської системи, що і обумовлює низку проблем кредитного страхування. Але зниження кредитного ризику через банківське страхування кредитів неодмінно призведе до поліпшення якості банківських активів та підвищення рівня надійності позичальника.

Отже, банківське страхування кредитів – це комплекс страхових послуг, які забезпечують страховий захист майнових інтересів кредитора, пов'язаних з виникненням ризику неповернення кредиту внаслідок неплатоспроможності позичальника. Тому банківська й страхова діяльність повноцінно доповнюють одна одну.

Висновки. Отже, банківське страхування кредитів – складова механізму взаємодії банків і страхових компаній, що виражається

через страхування кредитних ризиків. Основними його перевагами є: отримання максимального ефекту від поєднання банківських і страхових продуктів, розробка програм залучення нових клієнтів, постійне удосконалення власної кредитної політики і оптимізація структури та якості кредитного портфеля, що, в свою чергу позитивно вплине на розвиток економічних процесів, які відбуваються в країні.

1. Макроекономічний та монетарний огляд // Офіційний сайт Національного банку України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bank.gov.ua>
2. Кузьменко О. Г. Банківське страхування: тенденції і проблеми розвитку / О. Г. Кузьменко // Зб. наук. пр. «Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України». – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – Вип. 35. – С. 298–306.
3. Пікус Р. В. Взаємодія страхових компаній і банків на ринку фінансових послуг України : монографія / Р. В. Пікус, Г. І. Олійник. – Київ : Компринт, 2015. – 185 с.
4. Страховий ринок України // Офіційний сайт Нацкомфінпослуг // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.nfp.gov.ua>
5. Чайковський Я. Страхування кредитного ризику комерційних банків // [Електронний ресурс] / Я. Чайковський, Р. Тиркало. – Режим доступу : <https://forinsurer.com/public/02/11/26/124>

УДК 330.3 (477)

Коцій О. В., д.е.н., професор

Луцький національний технічний університет

ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

В статті розглянуто питання оцінювання розвитку національної економіки, наголошено на недоліках використання ВВП для оцінювання її розвитку. Проведено оцінювання розвитку України та виявлено ряд проблем, запропоновано для вирішення існуючих проблем здійснити модернізацію та переорієнтацію національної економіки на інноваційний тип розвитку.

Ключові слова: національна економіка, Україна, розвиток національної економіки, оцінювання розвитку національної економіки, інновації, критичні технології, інноваційний тип розвитку.